Przedpłata wraz z przesyłką pocztową wynosi 6 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy ulicy Hetmańskiej l. 12.

Pismo dwutygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Wychodzi 8. i 22. każdego miesiąca w objętości arkusza.

Nr. 1. Dnia 8. stycznia 1897. XXIV. rocznik.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: Teofil Merunowicz.

Od wydawnictwa.

Prenumerata czasopisma „Związek“ **podwyższoną** została, w myśl uchwały XXII. Walnego zgromadzenia Delegatów Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych z 5 na **6 (sześć) zł.** rocznie, począwszy od 1. stycznia 1897 roku.

Ponieważ niektóre Stowarzyszenia przysyłają do biura Związku, rachunki miesięczne dopiero w drugiej połowie miesiąca, przeto zwracamy uwagę że ze względów technicznych mogą być tylko te rachunki drukowane — które będą nadesłane **przed 15-tym** miesiąca.

L. 2.606.

Odezwa.

XXII. Walne zgromadzenie Delegatów Związku uchwaliło na podstawie referatów odnośnych swoich komisyj i sprawozdań Wydziału, szereg rezolucyj, zmierzających do ulepszenia wewnętrznego ustroju stowarzyszeń związkowych, a usunięcia tych wadliwości i usterek, które sprzeczne są bądź to z duchem ustawy, bądź z zasadami spółek, opartych na samopomocy i wzajemności.

Zamieszczając poniżej te uchwały Walnego Zgromadzenia Delegatów Związku, prosimy Szanowną Dyrekcyę, powołując się na §§. 1. lit. *c)*, 6. lit. *f)*, 14. lit. *h)*, 19. lit. *c)*, statutu związkowego, uprzejmie, by po dokładnem rozważeniu, o ile one Szanownego Towarzystwa dotyczą, raczyła odnośne wnioski przedstawić Swojej Radzie Nadzorczej względnie najbliższemu Walnemu zgromadzeniu Szanownego Towarzystwa.

„Walne zgromadzenie Delegatów Związku poleca, by stowarzyszenia przy zmianie statutów:

„*a)* usuwały postanowienia, określające ilość udziałów i zastępowały je ustanowieniem jednego „udziału od najmniejszego do wysokości ograniczonej;

„*b)* usuwały także postanowienia przyznające członkom, którzy większe, lub więcej udziałów „wpłacili, prawo do większej ilości głosów. Zastąpić je powinne postanowienia, przyznające prawo jednego „głosu każdemu członkowi, który uczynił zadość zobowiązaniu swemu względem wpłaty przynajmniej mini„malnego udziału“.

Motywa powyższej uchwały, opartej na sprawozdaniach z lustracyj, — zamieszczone zostały w nr. 20. „*Związku*“ z roku 1896.

„Z uwagi, że tegoroczne lustracye wykazały, iż w niektórych stowarzyszeniach zaliczkowych „dłużne należytości od członków kompenzowane bywają ich udziałami, zaleca się usunięcie tego postępowa„nia — prócz wypadków, w których zajdzie potrzeba wykluczenia członków“.

Dodajemy tu, że kompenzata długu udziałem, czyli, co na jedno wychodzi, — wypłata udziałów bez wypowiedzenia, — sprzeciwia wyraźnym postanowieniom statutu (§§. 52., 55. i 56. statutu wzorowego)

i ustawy z 9. kwietnia 1873 (§§. 54., 55., 77., 78. i 79.). Przekraczanie postanowień ustawy może narazić Dyrekcye na dotkliwą odpowiedzialność".

„Z uwagi na dość częste, podczas lustracyi stwierdzone wypadki używania przez stowarzyszenia „funduszu rezerwowego do obrotu, co nie odpowiada przeznaczeniu tego funduszu, zaleca się, aby stowa„rzyszenia, dopuszczające się wspomnianej niewłaściwości, stopniowo wycofały swoje fundusze rezerwowe „z obrotu, lokując je w ten sposób, aby mogły być łatwo uruchomione. Również pożądanem jest tworzenie „specyalnej rezerwy strat".

Uchwała ta, zawierająca w samej sobie motywa, uzasadnienia nie potrzebuje. Przezorność nakazuje ochraniać stowarzyszenie przed niespodziankami dotkliwemi a przewidzieć się nie dającemi, jakiemi mogą być gromadne wycofywania wkładek, wyczerpanie lub zamknięcie kredytu bankowego, zastój w interesach i t. p.

Tworzenie zaś specyalnej rezerwy strat zapobiegnie nietylko uszczuplaniu funduszu rezerwowego, ale na wypadek, jeżeli straty są nieznaczne, ochroni członków od utraty dywidendy, albowiem (§. 63. statutu wzorowego) straty dopiero wtedy z funduszu rezerwowego odpisywać można, jeżeli dochody bieżącego roku zupełnie na ich pokrycie wyczerpane zostały.

Upraszamy Szanowną Dyrekcyę najuprzejmiej o zawiadomienie, czy i o ile sprawy powyższe Szanownego Stowarzyszenia dotyczą, i w jaki sposób załatwione zostały. Zauważyć przytem musimy, że Wydział Związku, stosując się do zapatrywań, objawionych na XXII. Walnem zgromadzeniu Delegatów przy dyskusyi nad sprawozdaniem o przeprowadzonych lustracyach, postanowił zalecić stanowczo lustratorowi i delegatom, by zarówno na powyższe, jak i inne, sporadycznie objawiające się niedomagania w ustroju stowarzyszeń, baczną zwracali uwagę.

Przypomnieć wreszcie musimy, że wedle §. 10. uchwalonej już przez Radę państwa ustawy o przymusowych lustracyach, zarządy (dyrekcye) stowarzyszeń obowiązane będą „sprawozdania z dokonanej „rewizyi umieszczać na porządku dziennym najbliższego Walnego zgromadzenia, jako „przedmiotu, co do którego powziętą ma być uchwała".

Jeżeli więc w ustroju Szanownego Towarzystwa spostrzegać się dają pewne usterki, pożądanem by było usunąć je jak najwcześniej, ażeby przyszłe sprawozdania lustracyjne nie zawierały ujemnej krytyki, i jako takie nie musiały być przedmiotem publicznej dyskusyi na przyszłych Walnych zgromadzeniach Szanownego Towarzystwa.

Oczekując odpowiedzi na niniejszą odezwę kreślimy się

Z poważaniem

Wydział Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Wojciech Biechoński, zast. prezesa.

Narcyz Ulmer, sekretarz.

Z przedłożonego Sejmowi sprawozdania Wydziału krajowego o organizacyi kredytu włościańskiego.

O akcyi swej, w przedmiocie organizacyi kredytu włościańskiego przedłożył Wydział krajowy Sejmowi obszerne sprawozdanie, z którego wyjmujemy ustęp najbliżej nas obchodzący — mianowicie rzecz o zakładaniu lokalnych instytucyj kredytowych, do obsługi kredytu włościańskiego przeznaczonych. Wydział krajowy pisze:

I.

Uchwałą z 28. stycznia 1896 r., polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu, by podjął starania „około poprawienia kredytu włościańskiego w tych powiatach, gdzie dotychczas nie ma wcale instytucyj, zajmujących się kredytem włościańskim, lub gdzie istniejące takie instytucye nie czynią zadość rzeczywistym potrzebom kredytowym włościan" i „by użył swego wpływu na dotyczące Reprezentacye powiatowe, aby wzięły inicyatywę w zakładaniu Towarzystw zaliczkowych z poręką ograniczoną, lub przystąpiły do zakładania powiatowych Kas oszczędności". Zarazem uchwalił Wysoki Sejm kredyt 5.000 zł. wynoszący, przeznaczony na zasiłki dla nowo z inicyatywy Reprezentacyj powiatowych powstających instytucyj lokalnych na pokrycie ich kosztów założenia i pierwszego urządzenia, a wreszcie wyraził życzenie, by procenta od pożyczek włościańskich, zaciąganych w instytucyach lokalnych, nie przenosiły 6%.

Przystępując do wykonania tych uchwał, zebrał Wydział krajowy przedewszystkiem daty statystyczne, dotyczące istniejących w chwili rozpoczęcia akcyi w poszczególnych powiatach lokalnych instytucyj kredytowych, zorganizowanych bądź to w formie Kas oszczędności, czy to powiatowych czy gminnych, bądź w formie znaczniejszych Kas pożyczkowych, bądź wreszcie w formie Towarzystw zaliczkowych lub kas systemu Raiffeisena. Wynikiem tej statystyki — opartej, o ile chodziło o instytucye, będące zakładami gminnemi lub powiatowemi, na materyale, znajdującym się w aktach Wydziału krajowego, o ile zaś dotyczyła stowarzyszeń, na statystyce stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, wydanej przez Związek tych stowarzyszeń — było, iż po odliczeniu stowarzyszeń, które są utworzone w celach zysku i znajdują się w rękach, którym obsługi kredytu dla włościan powierzać niepodobna, znajdowały się w kraju naszym następujące grupy powiatów:

Pierwsza grupa, obejmująca powiaty, które miały po *cztery i więcej* nad 4 instytucye lokalne kredytowe, obejmowała powiatów 12;

Druga grupa, złożona z powiatów, mających w swych granicach po *trzy* lokalne instytucye kredytowe, liczyła powiatów również 12;

Trzecia grupa, złożona z powiatów, mających w swych granicach po *dwie* tylko lokalne instytucye kredytowe, liczyła powiatów 34;

Czwarta grupa, w którą ujęto powiaty mające w swych granicach po *jednej* tylko instytucyi kredytowej, obejmowała powiatów 13;

Piąta grupa wreszcie, grupa powiatów, *pozbawionych* zupełnie instytucyj lokalnych, nadających się do obsługiwania kredytu włościańskiego, liczyła *trzy* powiaty.

Na *pierwszą* składały się powiaty: 1. Brzeski, 2. Brzozowski, 3. Jarosławski, 4. Krakowski, 5. Krośnieński, 6. Lwowski, 7. Łańcucki, 8. Przemyski, 9. Samborski, 10. Stanisławowski, 11. Wielicki, 12. Złoczowski; na *drugą* powiaty: 1. Bialski, 2. Bocheński, 3. Dobromilski, 4. Drohobycki, 5. Jasielski, 6. Kołomyjski, 7. Myślenicki, 8. Nowosandecki, 9. Ropczycki, 10. Rzeszowski, 11. Tarnobrzeski, 12. Żydaczowski; na *trzecią* powiaty: 1. Bobrecki, 2. Borszczowski, 3. Brzeżański, 4. Chrzanowski, 5. Cieszanowski, 6. Czortkowski, 7. Gorlicki, 8. Gródecki, 9. Horodeński, 10. Jaworowski, 11. Kałuski, 12. Kamionecki, 13. Kolbuszowski, 14. Kosowski, 15. Liski, 16. Mielecki, 17. Mościcki, 18. Nadworniański, 19. Nowotarski, 20. Pilźnieński, 21. Przemyślański, 22. Rohatyński, 23. Rudecki, 24. Sanocki, 25. Sokalski, 26. Stryjski, 27. Tarnopolski, 28. Tarnowski, 29. Tłumacki, 30. Trembowelski, 31. Turczański, 32. Wadowicki, 33. Żółkiewski, 34. Żywiecki; na *czwartą* powiaty: 1. Brodzki, 2. Buczacki, 3. Dąbrowski, 4. Doliński, 5. Grybowski, 6. Husiatyński, 7. Limanowski, 8. Podhajecki, 9. Rawski, 10. Skałacki, 11. Śniatyński, 12. Zaleszczycki, 13. Zbarazki; na *piątą* powiaty: 1. Bohorodczański, 2. Niski, 3. Staromiejski.

Drugim rezultatem statystyki powyższej było stwierdzenie, w których powiatach kwitną spekulacyjne Towarzystwa zaliczkowe, rozwijające zgubną dla włościan działalność kredytową. Zestawienie wykazało, że są to przeważnie powiaty południowo-wschodnie. Szereg ich otwiera powiat Stanisławowski, liczący takich Towarzystw 19, dalej idzie powiat Kołomyjski z liczbą 11 takich instytucyj, dalej powiat Kosowski z liczbą 8, powiat Buczacki z liczbą 7; powiaty: Czortkowski, Husiatyński, Skałacki mające po 6 takich instytucyj; powiaty: Śniatyński i Tłumacki po 5, powiaty: Borszczowski i Zaleszczycki po 4; razem przeto 11 powiatów, stykających się z sobą, mających takich pasożytnych instytucyj 81, a przeciw nim walczy zaledwie 20 instytucyj, zorganizowanych w sposób, dający rękojmię traktowania sprawy kredytu włościańskiego na podstawie uwzględnienia potrzeb ludności i jej położenia.

Mając te dane, postanowił Wydział krajowy — poddawszy szczegółowemu rozbiorowi stosunki, panujące w 16 powiatach, objętych czwartą i piątą grupą powyższego zestawienia jako tych, które w myśl uchwały Sejmowej przedewszystkiem uwzględnić należało w akcyi tegorocznej – uchwałą z dnia 8. czerwca 1896 roku do l. W. 7.920:

1. ograniczyć akcyę swą w roku bieżącym do tych tylko powiatów, w których najbardziej uczuwać się daje brak lokalnych instytucyj kredytowych, i stosunki kredytu włościańskiego są najgorsze;

2. jako powiaty takie uznać: *a)* trzy powiaty, nie mające żadnej lokalnej instytucyi kredytowej, dającej gwarancyę zaspakajania potrzeb ludności włościańskiej, — a więc powiaty: Bohorodczany, Nisko i Staremiasto; *b)* sześć powiatów, w których istniejące stosunki lokalne nie mogą sprostać, jeśli już nie w całej pełni, to bodaj w jakiej takiej mierze, zadaniu obsługi kredytu włościańskiego i skutecznie przeciwdziałać instytucyom na zysk obliczonym, a mianowicie powiaty: Brzeżany, Buczacz, Kosów, Skałat, Śniatyn i Zaleszczyki;

3. przyjąć ofiarowane przez Wydział „Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych“ we Lwowie, pismem z dnia 2. kwietnia 1896 l. 586, Wydziałowi krajowemu usługi w pracy wskazanej powyżej przytoczoną uchwałą Wysokiego Sejmu i w akcyi,

mającej na celu czy to zawiązywanie nowych Towarzystw zaliczkowych, czy to wyszukiwanie sił chętnych do podjęcia tego zadania, czy wreszcie wyszukanie sił potrzebnych do prowadzenia powiatowych instytucyj kredytowych, korzystać ze znajomości zarówno stosunków, jak ludzi, jaką ta instytucya, pracując od szeregu lat na polu organizacyi stowarzyszeń w kraju zdobyć umiała.

Nadto pozostawało jeszcze rozstrzygnąć kwestyę, jaką formę instytucyi należałoby wskazać poszczególnym Reprezentacyom powiatowym, powiatów, w których akcya miała być podjętą, jako najwięcej odpowiadającą miejscowym stosunkom i potrzebom.

Po rozważeniu stosunków, zachodzących pod tym względem, postanowił Wydział krajowy zalecić:

1. Reprezentacyi powiatowej w Nisku podjęcie starań w kierunku zawiązywania w poszczególnych miejscowościach tego powiatu Towarzystw zaliczkowych. Za tą formą instytucyi przemawiała już konfiguracya geograficzna tego powiatu, rozłożonego na wielkiej lesistej płaszczyźnie, pozbawionej środków komunikacyjnych, schodzących się w siedzibie władz powiatowych, co już nie pozwalałoby instytucyi w formie powiatowej Kasy Oszczędności założonej — którąby z natury rzeczy musiała mieć siedzibę w Nisku, jako w siedzibie Wydziału powiatowego — ogarnąć swą działalnością rozprószonych gmin powiatu. Nadto wyższy stopień oświaty wśród ludności, dawał Wydziałowi krajowemu rękojmię, że ludność w tym powiecie ocenić zdoła zadanie Towarzystw zaliczkowych i chętnie się do nich garnąć będzie.

2. Reprezentacyom powiatowym w Bohorodczanach i Starem-Mieście wzięcie pod rozwagę utworzenia powiatowych Kas oszczędności w siedzibach tych powiatów. Forma ta instytucyi lokalnej, była w tych powiatach — zdaniem Wydziału krajowego — najwięcej wskazaną zarówno bowiem niski jeszcze stopień oświecenia ludności włościańskiej, jak brak, nawet w głównych miastach tych powiatów, żywiołów inteligentniejszych, gotowych się skupić w stowarzyszeniu kredytowem, przemawiały za tem, iż jedynie instytucya zorganizowana przy Reprezentacyi powiatowej, mająca charakter urzędowy Zakładu powiatowego, nie obliczona na zysk, niezależna od ujemnych prądów lokalnych, często w stowarzyszeniach zgubnie oddziałujących na ich żywotność, może odpowiedzieć potrzebom ludności tych powiatów. Nadto liczył się tu Wydział krajowy z faktem, iż tak jedna, jak druga Reprezentacya powiatowa, już poprzód uznały w swych uchwałach potrzebę i pożyteczność instytucyi powiatowej Kasy oszczędności, i że do założenia ich nie przystępowały jedynie z powodu trudności, stawianych przez c. k. Rząd w niedawnej jeszcze przeszłości przy zatwierdzeniu statutów powiatowych Kas oszczędności.

3. Reprezentacyom powiatowym w Brzeżanach, Buczaczu, Kosowie, Skałacie, Śniatynie i Zaleszczykach, wzięcie pod rozwagę sprawy utworzenia w siedzibach tych Wydziałów powiatowych, powiatowych Kas oszczędności, założenie bowiem tej instytucyi obok już istniejących w tych powiatach stowarzyszeń kredytowych, z których niektóre, jak np. „powiatowe Towarzystwo zaliczkowe“ w Brzeżanach, „Towarzystwo zaliczkowe“ w Monasterzyskach, „Towarzystwo zaliczkowe i kredytowe“ w Skałacie, „Towarzystwo zaliczkowe“ w Śniatynie, rozwinęły już dodatnią czynność na polu zaspakajania potrzeb krótkotrwałego kredytu włościańskiego, może zdaniem Wydziału krajowego skutecznie oddziałać na poprawę stosunków tego kredytu, tworząc zakłady, w których włościanie będą mogli otrzymywać pożyczki spłacalne po upływie dłuższych terminów i niżej oprocentowane niż pożyczki udzielane przez Towarzystwa zaliczkowe w tych powiatach istniejące. Nadto zalecając tworzenie Kas oszczędności, liczył się Wydział krajowy także z tą okolicznością, że walkę z spekulacyjnemi Towarzystwami zaliczkowemi, które w tych właśnie sześciu powiatach, z wielką szkodą ludności włościańskiej, na wielką skalę operują, skuteczniej mogą prowadzić Kasy oszczędności, wyposażone powagą urzędową Wydziałów powiatowych. Zadaniem Kas oszczędności w tych powiatach byłoby zasilać kredytem także i te Towarzystwa zaliczkowe w powiecie, które dobro ludności włościańskiej i małomiejskiej mają na celu.

W myśl tych uchwał zawezwał Wydział krajowy reskryptem z d. 8. czerwca 1896 r. LW. 7.920, Wydziały powiatowe powyżej wymienionych powiatów, aby sprawę tę w myśl uwag w reskrypcie zawartych zbadały i odpowiednie wnioski Radom powiatowym, jak najrychlej przedłożyły. Zarazem udzielił Wydział krajowy tym Wydziałom powiatowym, którym zalecał utworzenie powiatowych Kas oszczędności, wskazówek pouczających, jak winny być zredagowane statuty tych zakładów, polecając przyjęcie za podstawę i wzór statutów „wzorowy statut Kas oszczędności“ wydany przez c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych reskryptem z dnia 19. maja 1892 r. L. 1.139, z wprowadzeniem jednak do jego postanowień zmian w §§. 2-gim, 10-tym i 43-cim, odpowiadających stanowisku, zajętemu w tej sprawie przez Wysoki Sejm w tylokrotnie uchwalonych rezolucyach.

W pismach swych zaznaczył wreszcie Wydział krajowy gotowość przyznania, w razie i w miarę wykazanej potrzeby, z kredytu, uchwalonego przez

Wysoki Sejm uchwałą zeszłoroczną, odpowiednich subwencyj na pokrycie pierwszych kosztów założenia powiatowych Kas oszczędności; względnie, o ile chodziło o powiat Niski, Towarzystw zaliczkowych, tudzież gotowość poparcia w razie potrzeby u c. k. Rządu usiłowań Reprezentacyi powiatowych w sprawie zakładania Kas oszczędności.

Równocześnie wystosował też Wydział krajowy pismo do Wydziału „Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych" we Lwowie, w którem podziękowawszy za ofiarowaną przez tę instytucyę pomoc w akcyi, mającej na celu organizacyę lokalnych instytucyi kredytowych, upraszał o poparcie usiłowań Wydziału powiatowego w Nisku około zawiązania w tym powiecie Towarzystm zaliczkowych, o udzielenie temuż Wydziałowi potrzebnych informacyi i wskazówek. Zarazem podał Wydział krajowy do wiadomości Związku zarys powyżej określonej akcyi, na rok bieżący zamierzonej, pragnąc w ten sposób stworzyć podstawę zgodnego współdziałania z tą instytucyą. Pragnąc dalej uzyskać dla sprawy organizacyi instytucyi lokalnych, mających służyć kredytowi włościańskiemu po powiatach, poparcie wszystkich miejscowych czynników, zwrócił się też Wydział krajowy równocześnie w pismach z d. 8. czerwca 1896, l. W. 37.342 i 37.898 do poszczególnych osobistości po powiatach, zajmujących się gorąco sprawami dobra publicznego, i upraszał je, by zechciały inicyatywę Wydziału krajowego na miejscu poprzeć i sprawą tą się gorliwie zająć.

Wskutek tych wezwań podjęły rzeczywiście powiaty, do których zwrócił się Wydział krajowy sprawę powyższą. Już relacyą z dnia 20. czerwca b. r. l. W. 1.136 zawiadomił nas Wydział powiatowy w *Nisku*, że w porozumieniu ze „Związkiem stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych" zajął się założeniem kasy zaliczkowej i wprowadził ją w życie pod firmą: „Powiatowa Kasa zaliczkowa i oszczędności w *Nisku*", a uzyskawszy już zatwierdzenie statutów i zarejestrowanie firmy tej instytucyi, upraszał o przyznanie odpowiedniego zasiłku z funduszu, przeznaczonego przez Wysoki Sejm na subwencye dla pokrycia kosztów założenia i urządzenia lokalnych instytucyi kredytowych. Wydział krajowy przyjął uchwałą z d. 7. sierpnia 1896 l. W. 39.870 sprawozdanie to do wiadomości i przyrzekł Wydziałowi powiatowemu subwencyę w kwocie 500 zł., której wypłatę uczynił zależną od przedłożenia rachunków kosztów założenia wymienionego stowarzyszenia. Rachunki te przedłożone zostały relacyą Wydziału powiatowego z dnia 7. września 1896 r. l. 1.835, uchwałą zaś Wydziału krajowego z dnia 6. października 1896 l. W. 57.916 asygnowano Wydziałowi powiatowemu wypłatę przyrzeczonej subwencyi. Powyżej powołaną relacyą zawiadomił nas też Wydział powiatowy o zawiązaniu za jego inicyatywą Kasy zaliczkowej i oszczędności w *Rudniku* i przedłożenie jej statutów c. k. Władzom do zatwierdzenia. Również w trzeciej miejscowości tegoż powiatu w *Ulanowie*, zawiązane zostało przy poparciu Reprezentacyi powiatowej i pomocy „Związku" Towarzystwo zaliczkowe. Wydział krajowy, mając przedłożoną przez Wydział „Związku" pismem z dnia 18. lipca 1896 r. l. 1.481 prośbę tego Towarzystwa o subwencyę, udzielił uchwałą z dnia 7. sierpnia 1896 r. LW. 46.622 temu Towarzystwu na ręce Wydziału powiatowego w Nisku subwencyi w kwocie 300 zł. Pismem z dnia 2. lipca 1896 r. l. 1.062 zawiadomił nas Wydział powiatowy Zaleszczycki, w odpowiedzi na wezwanie z dnia 8. czerwca 1896 r. l. W. 7.920, że wnioski w sprawie utworzenia powiatowej, Kasy oszczędności w *Zaleszczykach* przedłoży Radzie powiatowej już na najbliższem posiedzeniu Rady, a relacyą z dnia 21. lipca 1896 l. 991 przedłożył nam statut tej instytucyi i uchwały Rady powiatowej powzięte na posiedzeniu z dnia 15. lipca 1896, którémi przyjęto na powiat gwarancyę tej instytucyi. Zatwierdzenie tych uchwał musiało uledz zwłoce z powodu, iż istniejące od kilku miesięcy w Zaleszczykach Towarzystwo kredytowe „Pomoc", wniosło do Wydziału krajowego przedstawienie przeciw uchwałom Rady powiatowej, w którem wykazywało, że założenie powiatowej Kasy oszczędności w Zaleszczykach nie byłoby wskazanem wśród tamtejszych stosunków środkiem do poprawienia warunków kredytu włościańskiego, i że jedynie mogłoby za sobą pociągnąć szkodę dla działalności Towarzystwa „Pomoc", rozwijającej się bardzo pomyślnie. Przedstawienie to przesłał Wydział krajowy Wydziałowi powiatowemu w Zaleszczykach, celem rozważenia przytoczonych okoliczności, a gdy Wydział powiatowy pismem z dnia 2. listopada 1896 l. 1.689 wykazał, że zarzuty przeciw założeniu powiatowej kasy oszczędności są nieuzasadnione, postanowił Wydział krajowy uchwały Rady powiatowej w Zaleszczykach zatwierdzić i przyrzekł wypłacić dla tej instytucyi zasiłek w kwocie 500 zł. pod warunkiem przedłożenia rachunku kosztów założenia i urządzenia kasy. O tem został Wydział powiatowy zawiadomiony reskryptem z 28. listopada 1896 l. W. 70.201. Relacyą z dnia 24. lipca 1896 l. 1.929 doniósł nam Wydział powiatowy w *Buczaczu*, iż tamtejsza Rada powiatowa postanowiła zawiązać powiatowe Towarzystwo zaliczkowe z ograniczoną poręką, którego głównem zadaniem będzie dostarczać ludności tamtejszego powiatu taniego i przystępnego kredytu. W tym celu zastrzegł sobie Wydział powiatowy w statucie To-

warzystwa, prawo ścisłej i ciągłej kontroli nad działalnością Towarzystwa. Wydział krajowy, przyjmując do wiadomości to sprawozdanie, postanowił uchwałą z dnia 7. sierpnia 1896 l. W. 47.883, przychylając się do prośby w relacyi Wydziału powiatowego, zawartej, przyrzec Wydziałowi powiatowemu wypłatę zasiłku w kwocie 500 zł. na pokrycie kosztów urządzenia powyższej instytucyi, po przedłożeniu szczegółowego ich wykazu. Dotąd zasiłek ten nie został jeszcze wypłaconym, ani Wydział krajowy zawiadomionym o wprowadzeniu w życie powiatowego Towarzystwa zaliczkowego w Buczaczu. Na koniec Wydział powiatowy w *Śniatynie* zawiadomił Wydział krajowy relacyą z dnia 21. lipca 1896 roku, że statuta powiatowej Kasy oszczędności w Śniatynie przedłożył już c. k. Namiestnictwu do zatwierdzenia i upraszał o przyznanie mu zasiłku na koszta spowodowane założeniem instytucyi. Wydział krajowy przyrzekł uchwałą z d. 25. sierpnia 1896 r. l. W. 48.371 przyznanie zasiłku w kwocie 500 zł., na prośbę zaś Wydziału powiatowego, w której oznajmiono, że statuta Kasy oszczędności zostały przez c. k. Ministerstwo zatwierdzone, wyasygnował reskryptem z dnia 11. grudnia 1896 r. l. W. 77.865 kwotę 500 zł. tytułem tego zasiłku. Wydział powiatowy w *Bohorodczanach* doniósł relacyą z dnia 27. października 1896 r. l. W. 68.840, iż tamtejsza Rada powiatowa uchwaliła statut powiatowej Kasy oszczędności, z powodu jednak, iż w statucie brakło niezbędnych przepisów, musiał Wydział krajowy zwrócić statut ten Wydziałowi dla powtórnego przedłożenia tej sprawy do uchwały Reprezentacyi powiatowej. Wreszcie Wydział powiatowy w *Starem Mieście* nadesłał nam sprawozdaniem z d. 8. sierpnia 1896 r. l. 1.137 statut powiatowej Kasy oszczędności uchwalony przez tamtejszą Reprezentacyę powiatową na posiedzeniu z dnia 8. sierpnia 1896 r. Ze względu, że w układzie statutu zaszły usterki, powodujące sprzeczności i niejasności w jego postanowieniach, musiał Wydział krajowy zwrócić statut powyższy reskryptem z dnia 12. września 1896 r. l. W. 52.127 do uzupełnienia i przedłożenia go ponownie Radzie powiatowej pod uchwałę. Do chwili wygotowania niniejszego sprawozdania nie przedłożyły Wydziały powiatowe: w *Brzeżanach*, *Kossowie i Skałacie* swych sprawozdań o tem, co wskutek wezwania Wydziału krajowego z dnia 8. czerwca 1896 r. l. W. 7.920 przedsięwzięły w sprawie organizacyi lokalnych instytucyj kredytowych.

O należytości bezpośredniej.

Przypominamy wszystkim stowarzyszeniom, szczególnie nowo powstałym, że w myśl ustawy z dnia 21. maja 1873 nr. 87. D. p. p. mają Towarzystwa kredytowe opłacać w miesiącu styczniu i lipcu każdego roku należytości bezpośrednie. W tym celu należy przedłożyć c. k. urzędowi wymiaru należytości, a gdzie takowego nie ma c. k. urzędowi podatkowemu do dnia 14. stycznia, względnie lipca, następujące wykazy: *a)* wpłacone w ubiegłym półroczu udziały; *b)* wypłacone w tymże półroczu udziały i *c)* wypłaconą i dopisaną w tymże półroczu dywidendę od udziałów. Od każdej z tych sum z osobna liczy się należytość wedle skali I. i na podstawie następującego wzoru:

Wykaz należytości bezpośrednich za II. półrocze 1896.

a) Udziały wpłacone wynoszą	3326 zł. 15 ct.	od tego nal. wedle sk. I.	3 zł. — ct.
b) „ wypłacone „	1286 „ 24 „	„ „ „ „	„ 90 „
c) dywidenda wypłacona	1659 „ 18 „		
„ dopisana	214 „ 50 „		
razem	1873 zł. 68 ct.	od tego nal. wedle sk. I.	2 zł. — ct.
		razem należytość	5 zł. 90 ct.

wyraźnie pięć zł. dziewięćdziesiąt ct., którą równocześnie wraz z kontrakwitem składamy, prosząc o pokwitowanie odbioru. (Kontrakwit podpisuje Dyrekcya, stwierdzając, że kwotę 5 zł. 90 ct. w kasie c. k. Urzędu podatkowego złożyła).

Równocześnie należy przedłożyć wykaz wypłaconych i dopisanych w temże półroczu odsetek od wkładek oszczędności, od których opłaca się należytość 2% od sumy zaokrąglonej do cyfry, przez 20 podzielnej, np. odsetki gotówką wypłacone wynoszą 46 zł. 12 ct., zaś dopisane do wkładek wedle inwentarza 1.120 zł. 63 ct., razem 1.166 zł. 48 ct. sumę tę zaokrągla się więc do 1.180 zł., od której 2%-wa należytość wynosi 23 zł. 60 ct. Należytość ta może być zapłaconą 31. stycznia 1897.

Ponieważ niektóre Towarzystwa zaniedbują przedkładania tych wykazów, i opłaty tej należytości, przeto przypominamy, że władze skarbowe, które terminów tych ściśle przestrzegają, mogą zniewolić zarząd do przedłożenia tych wykazów, nakładając na Dyrekcyę karę pieniężną, zaś w razie spóźnienia opłaty poza termin, zastosowują §. 79. ustawy z dnia 9. lutego 1850 r. to jest *wymierzają karę w wysokości trzykrotnej należytości.*

Ruch stowarzyszeń.

Sprawozdanie z posiedzenia Wydziału Związku, zamieszczone w nr. 24. z r. 1896, uzupełniamy tem, że na posiedzeniu obecnym był także dr. Lesław Boroński (sekretarz Wydziału), którego nazwisko przez omyłkę w korekcie opuszczonem zostało.

Zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych. Dziennik urzędowy ogłasza w miesiącu listopadzie z. r. następujące zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Nowe stowarzyszenia:

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Brzeżanach uwiadamia, że wskutek uchwały z dnia 4. lipca 1896 l. 4.797 wpisano dnia 4. lipca 1896 w rejestrze handlowym dla firm spółkowych firmę: „Handels und Gewerbe Verein in Bursztyn, registrirte Genossenschaft mit beschränkter Haftung“.

(Uchwała z dnia 5. września 1896 l. 6.572).

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Nowym Sączu ogłasza, iż do tutejszego rejestru dla spółek zarobkowych i gospodarczych wpisaną została: „Spółkowa Kasa pożyczkowa w Dobrej, spółka zarejestowana z nieograniczoną poręką“.

Spółka polega na statucie przyjętym przez członków dnia 30. sierpnia 1896.

Celem Spółki jest dostarczać członkom środków pieniężnych potrzebnych w gospodarstwie, podawać sposobność do lokowania zaoszczędzonych pieniędzy na procent i popierać zakładanie stowarzyszeń gospodarczych i zarobkowych w okręgu Spółki.

Zarząd Spółki stanowią:

1. Przełożony ks. Aleksander Bogusz, proboszcz w Dobrej.

2. Zastępca przełożonego Franciszek Marek, włościanin w Dobrej.

Trzej członkowie zarządu:

3. Jan Duda, włościanin w Dobrej,

4. Jakób Wójcik „ „ „

5. Jan Lach „ „ „

Firmę Spółki przez kogokolwiek napisaną lub wydrukowaną podpisuje przełożony zarządu lub jego zastępca, nadto jeden z członków zarządu.

Ogłoszenia swe umieszczać będzie Spółka w „Przewodniku Kółek rolniczych“.

Odpowiedzialność członków Spółki jest nieograniczona.

(Uchwała z dnia 17. października 1896 l. 8.522).

C. k. Sąd obwodowy w Nowym Sączu ogłasza, iż do tutejszego rejestru dla Towarzystw zarobkowych i gospodarczych, wpisanem zostało: „Towarzystwo zaliczkowe w Krościenku n/D. stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką, z siedzibą w Krościenku n/D“.

Przedsiębiorstwo opiera się na statutach uchwalonych przez członków dnia 18. marca 1896.

Zadaniem stowarzyszenia jest udzielać członkom swoim za umiarkowanym procentem gotowych pieniędzy potrzebnych do obrotu w gospodarstwie, rzemiośle, przemyśle i handlu za pomocą wspólnego kredytu wszystkich członków.

Czas trwania stowarzyszenia jest nieograniczony.

Dyrekcyę stanowią ks. Adolf Albin, proboszcz w Szczawnicy; Tytus Bukowski, poczmistrz w Krościenku; Karol Ćwiertniewicz, naczelnik gminy w Krościenku, którzy firmę w ten sposób podpisują, iż pod wyciśniętą stampilią firmy, swoje nazwisko umieszczają; do ważności zobowiązania stowarzyszenia wystarczają 2 podpisy którychkolwiek członków Dyrekcyi.

Odpowiedzialność członków za zobowiązania stowarzyszenia jest ograniczoną.

Ogłoszenia stowarzyszenia będą umieszczane w jednym z dzienników krajowych.

(Uchwała z dnia 10. października 1896 l. 7.960).

Bilansy stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych za rok 1896.

1. Lwów. Bank zaliczkowy. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 43.816·81. Straty: umorzenie kosztów ruchomości 104·25, koszta administracyi 19.723·50, czysty zysk 23.989·06; razem 43.816·81. *b) Bilans.* Stan bierny: udziały 157.523·01, wkładki na rachunek bieżący 698.072·25, długi zaciągnięte 581.985·—, odsetki naprzód pobrane 12.097·38, fundusz rezerwowy 39.302·21, zaliczki procesowe i notaryalne 422·21, czysty zysk 23.989·06; razem 1,513.391·12. Stan czynny: pożyczki na weksle 1,189.630·99, pożyczki na skrypty 256.139·68, odsetki naprzód zapłacone 3.666·03, ruchomości 938·20, zaliczki na płacę 1.875·—, zaliczki procesowe i notaryalne 1.927·87, lokacya funduszu rezerwowego 38.797·25, gotówka 20.416·10; razem 1,513.391·12.

2. Drohobycz. Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Winien: do rachunku administracyi 4.582·49, do rachunku urządzenia 42·07, do rachunku zysku 5.620·10 $^1/_2$; razem 10.244·66 $^1/_2$. Ma: u rachunku procentów 9.644·92 $^1/_2$, u rachunku lokacyi 599·74; razem 10.244·66 $^1/_2$. *b) Bilans.* Stan czynny: gotówka 5.355·43 $^1/_2$, pożyczki 263.449·13, odsetki zaległe 3.337·09, administracya 190·—, nieruchomość 4.603·35, urządzenie 378·68, koszta sporu 552·15, lokacye 11.290·52, Bank krajowy 12.446·48; razem 301.602·83 $^1/_2$. Stan bierny: udziały 46.544·54, wkładki 232.913·27, odsetki naprzód zapłacone 2.525·45, fundusz rezerwowy 13.918·88, administracya 60·—, rezerwa procesowa 20·59, zysk 5.620·10 $^1/_2$; razem 301.602·83 $^1/_2$.

3. Krynica. Stowarzyszenie pożyczkowe i oszczędności „Wzajemna pomoc“. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: procenta naprzód pobrane 1.042·06, koszta administracyi 2.120·67, 10% zużycie inwentarza 19·83,

zysk 874·57; razem 4.057·13. Straty: procenta uzyskane 1.398·—, procenta naprzód zapłacone 41·80, procenta zaległe 2.617·33; razem 4.057·13. *b) Bilans.* Stan czynny: gotówka z dnia 31. grudnia 1896 1.825·98, pożyczki udzielone 111.376 17, lokacye 369·88, koszta procesowe 735·90, koszta administracyi 150·—, zaliczki na płace 120·—, inwentarz 178·48, procenta zaległe 2·617·33, procenta naprzód zapłacone 41·80; razem 117.415·54. Stan bierny: udziały 16.552·35, wkładki 91.310·55, wierzyciele 4.800·—, fundusz rezerwowy 2.818·64, fundusz strat 17·37, procenta naprzód pobrane 1.042·06, zysk 874·57; razem 117.415·54.

RACHUNEK

Funduszu zaopatrzenia funkcyonaryuszów stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych

za czas od 1. lipca 1896 do 31. grudnia 1896 r.

Stan bierny:

I. Udziały 83 członków z 35 stow. .	76.216·92
II. Odsetki od lokacyj na książ. oszczęd.	1.968·56
III. Wpisowe od członków . . .	43·—
IV. Dary od Towarzystw . . .	70·—
V. % zwłoki	1·35
VI. Różne	30·68
	78.330·51

Stan czynny:

I. Lokacye: 1. Lwów Bank zal.	10.930·81	
2. Nowy Sącz K. z.	1.746·69	
3. Drohobycz T. zal.	3.602·29	
4. Bircza „ „	2.057·31	
5. Limanowa „ „	1.112·50	
6. Rohatyn „ „	2.681·27	
7. Radziechów „ „	1.977·79	
8. Bóbrka „ „	2.061·56	
9. Lwów P. T. zal.	2.878·22	
10. Mościska T. zal.	1.839.25	
11. Stanisławów Bank zal.	2.511·16	
12. Gorlice Tow. zal.	6.759·98	
13. Łańcut K. z. i oszczęd.	2.368·13	
14. Gliniany T. zal.	2.051·78	
15. Jasło Tow. zal.	1.266·90	
16. Cieszyn T. oszcz. i poż.	1.248·74	
17. Krynica St. oszcz. i poż.	614·86	
18. Dobczyce St. poż. i oszcz.	604·21	
19. Nadwórna K. zal.	604·50	
20. Przemyśl K. z. rz. i rol.	1.770·11	
21. Lwów T. wz. kred.	1.203·15	
22. Sądowa Wisznia K. z. „Nadz.“	1.773·16	
23. Lisko Tow. zal.	557·22	
24. Bołszowce B. zal.	512·41	
25. Dubiecko T. zal.	512·16	
26. Rymanów „ „	512·09	
27. Komarno „ „	511·75	56.270·—
II Pożyczka hipoteczna . . .		2.331·02
III. Rach. bieżący w lwow. Banku zalicz.		19.637·16
IV. Koszta admin. i należyt. skarbowe .		92·33
		78.330·51

We Lwowie, dnia 1. stycznia 1897.

Władysław Terenkoczy. ***Narcyz Ulmer.***

Z I. Związkowej Drukarni we Lwowie, ul. Lindego l. 4.